

У НУМАРЫ:

БЕЛАРУСКІ ПЕЦЯРБУРГ

...Паводле слоў Нікалаева, літаральна ў кожнай галіне навукі, культуры, мастацтва ёсць вядомыя на ўвесь свет пецярбургжцы, непасрэдна звязаныя з Беларуссю. У музыцы — гэта Глінка, смаленскі беларус, у медыцыне — прафесар Прусак, віцябчанін (многія чулі пра "кішэню Прусака" ў вушах).

Працяг на стар. 4

"ЗМЕНА ПАКАЛЕННЯЎ"

... "Згуртаванне беларусаў свету "Бацькаўшчына" працуе з 1990 г., па беларускіх мерках, гэта ўжо дастаткова старая грамадская арганізацыя, але друкарскімі праектамі сур'ёзна мы пачалі займацца толькі з 2000 г. Наша выдавецкая дзейнасць адпавядае асноўным мэтам Згуртавання, якімі з'яўляюцца спрыянне нацыянальнай ідэнтыфікацыі беларусаў, супрацоўніцтва з беларускай дыяспарай у свеце".

Працяг на стар. 5

СПОЎНІЛАСЯ 90 ГАДОЎ НАЙСТАРАЙШАМУ БЕЛАРУСКАМУ СВАТАРУ Ў ЗАМЕЖЖЫ

28 траўня споўнілася 90 гадоў найстарэйшаму беларускаму сватару ў замежжы айцу Кастусю Маскаліку. Пакручастыя лёсы ваеннага пакалення кідалі айца Кастуся па шырокім свеце, але не здолелі пахіснуць ягонай глыбіннай беларускасці.

Працяг на стар. 7

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ КНІГІ "НЕ ХІЛІЎ ГАЛАВУ ПЕРАД СІЛАЙ"

Працяг на стар. 6

ВІНШАВАННІ СЯБРАМ ВЯЛІКАЙ РАДЫ

Працяг на стар. 8

Адкрыты музей Барыса Кіта

4 чэрвеня ў Наваградку быў урачыста адкрыты музей Барыса Кіта, беларускага асветніка і сусветна вядомага навукоўца. Музей Б. Кіта размешчаны ў будынку былой беларускай гімназіі, а зараз сярэдняй школы № 1, дзе калісьці ён навучаўся і працаваў.

Сам Барыс Кіт вось што кажа з нагоды адкрыцця музея: "Пачуццё цудоўнае, радасць, што вось яшчэ адно культурнае дасягненне ў Беларусі, бо такія музеі з'яўляюцца асветніцкімі месцамі, дзе народ вучыць сваю гісторыю. Наваградская беларуская гімназія — гэта месца, дзе я быў вучнем, дзе я быў настаўнікам, дзе я быў дырэктарам і дзе я быў акруговым школьным інспектарам... У гэтым будынку адбываліся цудоўныя культурна-гістарычныя падзеі Беларусі. Я планую дажыць да 100-годдзя свайго і тады абавязкова прыеду на сваю радзіму, каб паглядзець на музей".

Падчас адкрыцця музея адна з арганізатараў урачыстасці пісьменніца Лідзія Савік сказала: "Барыс Кіт — гэта жывая гісторыя, ён равеснік стагоддзя. І перакрочыў ужо ў XXI стагоддзе. Беларусь павінна ведаць сваіх слаўтых людзей, сваіх герояў, такія людзі садзейнічаюць і патрыятызму, і любові да радзімы, да сваёй мовы, культуры. Ды імкненне да сусветных дасягненняў на ягоным прыкладзе можна моладзі прывіваць". Сама Л. Савік ужо доўгі час асабіста ведае Б.Кіта, менавіта пра яго яна напісала кнігу "Космас беларуса".

Акрамя пісьменнікаў, мастакоў, грамадскіх дзеячаў ва ўрачыстых мерапрыемствах бралі ўдзел і супрацоўнікі райвыканкама. Кіраўнік ідэалагічнай управы Наваградскага выканкама Іван Грынёў назваў адкрыццё музея падзеяй вялікага патрыятычнага гучання: "І мясцовымі органамі ўлады, і калектывамі, грамадскасцю раёна аддаецца вельмі вялікая ўвага

супрацоўніцтву з нашымі землякамі". І спадар Грынёў, і іншыя, асабіста знаёмыя з Б. Кітам, выступоўцы шмат станоўчага казалі пра яго як пра беларускага асветніка, змагара за беларускую мову і адначасова грамадзяніна сусвету, удзельніка касмічных праграм.

Старшыня "Згуртавання беларусаў свету "Бацькаўшчына", мастак Аляксей Марачкін распавёў інфармацыйнаму цэнтру пра ўрачыстасці ў Наваградку: "Гэта толькі пачатак мемарыялізацыі мясцінаў, звязаных з дзейнасцю Барыса Кіта. У мяне адчуванне, што якраз адкрыццё гэтага музея ёсць пачаткам святкавання 1000-годдзя летапіснай сталіцы ВКЛ. Наваградскія мясціны звязаны з вядомымі постацямі беларускай гісторыі, і для мяне, у першую чаргу, гэта Язэп Драздовіч, які ў гэтай гімназіі працаваў, выкладаў астраномію. Я мяркую, што бачанне Драздовіча і яго палотны зрабілі на Барыса Кіта вялікае ўражанне. Хаця матэрыялаў не так багата, але такі музей ёсць, і гэта вельмі добры пачатак. Імя Кіта — адно з тых імёнаў, вакол якіх будзе гуртавацца беларускасць. На жаль, ні з БТ, ні з іншых беларускіх тэлеканалаў не было нікога — відаць, для іх не значная гэта падзея". Таксама мастак прапанаваў, каб першы спадарожнік, які накіруе незалежная Беларусь у космас, насіў імя славянскага беларуса Барыса Кіта.

Пісьменніца Вольга Іпатава, што як і Л. Савік, прыклала шмат намаганняў дзеля адкрыцця музея, выказала спадзеў, што з цягам часу школа № 1 Наваградка, зноў будзе беларускамоўнай, бо менавіта такой яна будавалася Барысам Кітам і жыхарамі горада і навакольных вёсак.

Па словах прадстаўнікоў райвыканкама, музей будзе мець статус філіяла Наваградскага гісторыка-

Працяг на стар. 8

АНТВЕРПАН (БЕЛЬГІЯ)

Адзіная ў шэнгенскай Еўропе Беларуска Царква адзначыла сваю пятую гадавіну. У 2002 г. у адказ на рэальную патрэбу і просьбу вернікаў была заснаваная супольнасць у гонар Св. Пакутніка Язафата Полацкага, якая і стала падмуркам будучай парафіі. 1 чэрвеня 2003 г. пры ўдзеле вялікай колькасці беларусаў замежжа была адпраўлена першая боская літургія. Пад сцяпеннем прыгожага храма Св. Сэрца Ісуса Хрыста, які стаўся сапраўдным прыгулкам для тых, хто верыць у Бога і шануе сваю Айчыну, загучала хвала Богу на роднай беларускай мове. Пяцігоддзе парафіі прыйшлося якраз на фэст Св. Сэрца Хрыста, таму ўрачыстасць згуртавала вакол сябе не толькі беларусаў, але і фламандцаў, і вернікаў англа-афрыканскай супольнасці.

Паводле БЭЗ-Інфо

Бібліятэка пры беларускай грэка-каталіцкай парафіі ў горадзе Антверпане існуе ўжо на працягу некалькіх год. Галоўную частку кніг складаюць творы беларускіх пісьменнікаў, ахвяраваныя прадстаўнікамі пасляваеннай беларускай эміграцыі.

“Бібліятэка ўвесь час папаўняецца. І што вельмі цікава, часта нам дораць, так бы мовіць, “рарытэтных выданні”, даваенныя выданні беларускіх пісьменнікаў альбо выданні, што з’явіліся ў асяродку эміграцыі”, – распавядае адказны за бібліятэку сябра Беларуска-Еўрапейскага Задзіночання Павал Хівук. – Вось, зусім нядаўна спадаром Арэшкам, былым сябрам рады БНР быў зроблены падарунак – каля 100 кніг. Асабіста я вельмі ўзрадаваўся, адшукаўшы там вершы Максіма Багдановіча і Адама Міцкевіча, а таксама факсімільнае выданне “Дудкі беларускай” Францішка Багушэвіча, надрукаваная лацінкаю! Кнігі ў бібліятэку перадаюць не толькі беларусы Бельгіі, не так даўно поўную валізку прывезлі з Лондана”.

Сучасная літаратура хоць і нерэгулярна, але ўсё ж таксама патрапляе на паліцы бібліятэкі. Да канца бягучага года сябры БЭЗу маюць намер стварыць электронны каталог кніг, даступных чытачам. Каталог плануецца размясціць на сайце арганізацыі.

Паводле БЭЗ-Інфо

ВАШЫНГТОН (ЗША)

12 чэрвеня прайшлі мерапрыемствы, прысвечаныя гадавіне адкрыцця Мемарыялу ахвярам камунізму. У цырымоніі ўдзельнічалі прадстаўнікі амбасад шматлікіх былых камуністычных краін: Албаніі, Босніі і Герцагавіны, Балгарыі, Чэшскай Рэспублікі, Эстоніі, Грузіі, Венгрыі, Літвы, Македоніі, Манголіі, Філіпін, Польшчы, Румыніі, Славакіі, Славеніі, Украіны. Да ўдзелу ў мерапрыемстве таксама былі запрошаны асацыяцыі ў Амерыцы, у тым ліку Беларуска-амерыканская асацыяцыя. На цырымоніі прысутнічала заснавальнік фонду “Мы памятаем” Ірына Красоўская. Фонд памяці ахвярам камунізму штогод 12 чэрвеня ўзгадвае 100 мільёнаў ахвяр камуністычнай тыраніі і тых, хто супрацьстаяў ёй.

Паводле “Мы памятаем”

НЬЮ-ЁРК (ЗША)

Беларускі маладзёвы рух Амерыкі прыняў зварот да беларусаў замежжа і сяброў Беларусі ў свеце. У звароце асуджаецца дзейнасць беларускай улады ў дачыненні да выключэння са школы апазіцыйнага актывіста Івана Шылы і сыхода са сваіх пасадак нязгодных з такім рашэннем настаўнікаў. 29 чэрвеня плануе адбыцца дэманстрацыя ў падтрымку Івана Шылы каля будынку ААН у Нью-Ёрку.

Паводле Беларускага маладзёвага руху Амерыкі

Справаздачна-выбарчы сход Нью-Ёрскага аддзела БАЗА адбыўся 11 траўня ў Фондацыі імя Крэчэўскага ў Кўінсе. Былі заслуханы справаздачы старшыні аддзела сп. Віталія Зайкі, сакратара Валянціна Якімовіча і скарбніка Сяргей Пятровіча. З інфармацыяй пра фінансы аддзела выступіў старшыня рэвізійнай камісіі сп. Валеры Дворнік. Пасля альтэрнатыўнага таемнага галасавання старшынёй аддзела быў абраны В. Зайка, які пасля перамогі атрымаў мажлівасць сфармаваць новую ўправу аддзела.

Паводле газеты “Беларус” (чэрвень, 2008)

15 чэрвеня прайшоў мітынг каля штаб-кватэры ААН, арганізатарамі якога з’яўляліся Згуртаванне беларускай моладзі ў Амерыцы і Беларуска-Амерыканскае

задзіночанне. Акцыя прайшла ў падтрымку свабоды веравызнання ў Беларусі і ў падтрымку змагання моладзі за незалежную і дэмакратычную Беларусь. Напачатку мітынга да прысутнай моладзі звярнуўся старэйшы беларускі эмігрант ЗША 93-гадовы Антон Шукелойць, які сказаў, што нягледзячы на свае гады ён заўсёды будзе стаяць поруч з моладзю ў яе змаганні за Беларусь. На мітынгу таксама выступілі арцыбіскуп Беларускай аўтакефальнай незалежнай праваслаўнай царквы Юры Рыжы, старшыня ЗБМА Мікола Цімашэнка. Сябры БАЗА і ЗБМА выказалі сваю салідарнасць актывісту Маладога Фронта Івану Шылу і ўсім маладым людзям, якія змагаюцца за Беларусь.

Паводле БАЗА

Свята Троіцы адзначылі 15 чэрвеня ў кафедральным саборы Св. Кірылы Тураўскага. Свята пачалося са святочнай літургіі, а пасля набажэнства сястрынства ладзіла святочны абед, падчас якога было ўшанавана і свецкае свята – Дзень Бацькі. Прысутныя здолелі прыняць удзел у лагарах, усе сродкі ад якой пайшлі на рамонт сабору.

Паводле БАПЦ

“Плошча” Хашчавацкага на кінафестывалі ў ЗША. На міжнародным кінафестывалі Silverdosc, які з 16 да 23 чэрвеня праходзіў у Вашынгтоне, Беларусь прадставіла дакументальная стужка Юрыя Хашчавацкага “Плошча”. Амерыканская публіка змагла пабачыць “Плошчу” 18 чэрвеня. На прэм’еру стужкі ў ЗША прыляцеў і сам рэжысёр. Фестываль Silverdosc ладзіцца шосты год. Летась у ім прыняло ўдзел каля 100 фільмаў з 43 краінаў свету, сёлета ў конкурсе брала ўдзел 122 карціны. Штогод на фэст з розных куткоў свету з’язджаецца каля 1000 рэжысёраў, а кінасеансы наведвае больш за 20 тыс. чалавек. А 15 чэрвеня ў царкве Св. Кірылы Тураўскага ў Нью-Ёрку адбыўся паказ стужкі “Дзень Волі” Ю. Хашчавацкага для беларускай дыяспары ў Амерыцы.

Паводле “Польскага радыё для замежжа”

РЫГА (ЛАТВІЯ)

Свята беларускай песні адбылося ў латвійскай сталіцы. Рыга стала першым горадам у Прыбалтыцы, які прымаў удзель-

нікаў акцыі “Мы з Беларусі”. У сталіцу Латвіі прыехалі вядучыя творчыя калектывы і выканаўцы суседняй краіны. У іх ліку – Дзяржаўны ансамбль “Песняры”, народныя артысты Беларусі Ядзвіга Паплаўская і Аляксандр Ціхановіч, пераможца міжнароднага конкурсу “Славянскі базар” Пётр Ялфімаў і заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь Іна Афанасьева. Удзельнікамі акцыі сталі таксама пераможца дзіцячага “Еўрабачання” Ксенія Сітнік і срэбраны прызёр гэтага конкурсу Андрэй Кунец. Напрыканцы праграмы было выступленне заслужанага калектыву Беларусі ансамбля “Сябры”. Адкрылі свята песні Надзвычайны і Паўнамоцны пасол Рэспублікі Беларусь у Латвіі Аляксандр Герасіменка і намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Віктар Градзюшка.

Ансамбль беларускай песні “Паўлінка” з Ліепай назваў гэты канцэрт для сябе унікальнай рэпетыцыяй. І, вядома, цудоўным падарункам для суполкі “Мара” з нагоды яе 9 дня нараджэння ад амбасады Беларусі ў Латвіі.

Паводле “Латвійскага таварыства беларускай культуры “Світанак”

ВІЛЬНЯ (ЛІТВА)

Канферэнцыя “193-1: Бягучае становішча і шляхі пераадолення наступстваў” адбылася 29–30 траўня ў Доме правоў чалавека. Нумар у назве пазначае артыкул Крымінальнага кодэксу, які пагражае пераследам за дзейнасць незарэгістраванай арганізацыі. Сустрэча, арганізаваная Асамблеяй няўрадавых дэмакратычных арганізацыяў Беларусі, прысвечалася праблеме крымінальнай адказнасці за дзейнасць незарэгістраваных грамадскіх аб’яднанняў. У мерапрыемстве прынялі ўдзел прадстаўнікі праваабарончых і іншых няўрадавых арганізацыяў Беларусі і замежжа, юрысты.

Паводле “Еўрапейскага радыё для Беларусі”

Вечарына памяці Таварыства беларускай культуры. Напрыканцы траўня адбылося мерапрыемства, прысвечанае памяці Леаніда Караля, якому ў гэтым годзе споўнілася 65. Л. Кароль – вучань Віленскай беларускай гімназіі, актыўны беларускі дзеяч беларускай грамады Літвы канца 80-х гадоў ХХ ст. Ён быў добрым дарадчыкам старшыні, галоўным карэктарам і аўтарам

старонкі “Беларус Віленшчыны”, сябрам рэдкалегіі газеты “Рунь”, салістам хору “Сябрына”; з’яўляўся адным з адраджэнцаў беларускага жыцця ў Літве, пасля амаль 50-гадовага маўчання. Напрыканцы сустрэчы была паказана стужка, на якой Л. Кароль паказваў могількі на Ліпоўцы вучняў і настаўнікаў Віленскай беларускай гімназіі.

Таксама ў траўні споўнілася 40 год гісторыка-краязнаўчаму музею ў Дзятлаве. Яго заснаваў Міхась Петрыкевіч, які доўгі час працаваў там дырэктарам, праводзіў экскурсіі, а апошнія гады жыцця правёў у Вільні ў дачкі Святланы Петрыкевіч-Красоцкай. У Вільні Міхась далучыўся да актыўнай дзейнасці па адраджэнні беларускай культуры, у гэтым горадзе ён знайшоў апошні прытулак.

Паводле Леакадзіі Мілаш

Вандроўка актывістаў ТБК на Гродзеншчыну. У гэтым годзе маршрутам для сябраў ТБК сталі Гродна–Лунна–Гудзевічы–Жыровічы–Сынкавічы–Ваўкавыск–Слонім–Дзятлава–Ліда. Амаль у кожным горадзе адбываліся сустрэчы з рознымі грамадскімі, культурнымі дзеячамі Бацькаўшчыны. Так у Гродна адбылася сустрэча з гісторыкам і краязнаўцам Уладзімірам Хільмановічам, паэткай Данутай Бічэль-Загнетавай. У Лунна – сустрэча з мясцовым краязнаўцам Леанідам Карповічам, які правёў вандроўнікаў па літаратурных сцэжках Мастоўшчыны. У Гудзевічах заснавальнік музея Аляксандр Мікалаевіч правёў экскурсію. У Жыровічах сустрэліся з інакам Мікалаем (Алегам Бембелям – Зьнічом), пазнаёміліся з літаратурай, што выдаецца Свята-Успенскім Жыровіцкім манастыром. Падарожжа адбылося дзякуючы старшыні ТБК Хведару Нюньку і яго намесніку Валерыю Місюку.

Паводле Леакадзіі Мілаш

ТБК наведала радзіму Францішка Багушэвіча – Свіраны. Паездка адбылася 12 чэрвеня, па ініцыятыве Юрася Гіля. Сябры арганізацыі перадалі ў савіцанскую бібліятэку, якая носіць імя паэта, 200 кніг беларускіх пісьменнікаў, упарадкавалі тэрыторыю каля дома, дзе знаходзіцца мемарыяльная дошка Фр. Багушэвіча.

Паводле Леакадзіі Мілаш

Беларусы з Літвы дамагліся

аднаўлення памежнага пераходу: аднавілася праца КПП паміж Варэнскім раёнам Літвы і Гродзенскай вобласцю. Для пэўнае часткі беларусаў Літвы паездка на Бацькаўшчыну была немалой праблемай. Літаральна некалькі кіламетраў, якія аддзялялі суседнія вёскі, даводзілася мінаць праз КПП суседняга раёна за 100 км. КПП будзе працаваць 3 дні на тыдзень, з 10.00 да 17.00.

Паводле “Нашай Нівы”

21–22 мая ў Вільні адбыўся міжнародны навуковы семінар “Вільня як месца памяці многіх нацый”. Семінар быў арганізаваны як сумесны праект Інстытута гістарычных даследаванняў Беларусі пры ЕГУ (А. Смалянчук) і Інстытута гісторыі Літвы (А. Нікжэнтайціс). Удзельнікі семінара аналізавалі працэс “нацыянальнай прыватызаванасці” Вільні народамі рэгіёну ў ХХ ст. Навукоўцы дыскатувалі па праблемах, якія на працягу ўсяго мінулага стагоддзя стваралі “кропкі напружання” ў Цэнтральна-Усходняй Еўропе. У цэнтры абмеркавання аказаліся нацыянальныя сімвалы горада і “знакі культуры” літоўцаў, беларусаў, палякаў, расейцаў, габрэяў ды інш., праз якія і адбывалася “прысваенне” Вільні народамі рэгіёну. “Беларускі бок” на семінары прадстаўлялі Аляксандр Смалянчук (“Беларускія нацыянальныя сімвалы Вільні”), Захар Шыбека і Сяргей Харэўскі (“Вільня ў гісторыі беларускай культуры”). Літоўская гістарыяграфія была прадстаўлена віленскімі даследчыкамі Альвідасам Нікжэнтайцісам (“Нацыянальны сімвал горада”), Дангірасам Мачулісам і Рымантасам Мікнысам (“Літоўскія нацыянальныя сімвалы”), Юргітай Вербіцкене (“Габрэйская Вільня”) і Альфрэдасам Бумбляўскасам (“Як падзяліць Вільню”). Актыўны ўдзел у працы семінара прынялі гісторыкі з Нямеччыны – Петэр Гаслінгер з Марбурга (“Паняцце шматкультурнасці горада”) і Алена Тэмпэр з Ляйпцыга (“Вільня ў працах нямецкіх гуманітарных 1991–2008 гг.”), а таксама Давід Фішман з Нью-Ёрка (“Габрэйскія нацыянальныя сімвалы Вільні”) і Міхаіл Далбілаў з Пецярбурга (“Вільня ў імперскай і расейскай самасвядомасці канца XIX – пачатку ХХ стст.”).

Паводле “Нашай Нівы”

Беларускі Пецярбург

Вытрымкі з аднайменнага артыкула, надрукаванага ў газеце “Звязда”.

...Падчас прэс-тура беларускіх і саюзных СМІ ў горад на Няве мы літаральна на кожным мерапрыемстве сустракалі сваіх землякоў. Беларусы былі і сярод кіраўніцтва ААТ “Звязда”, якое вырабляе рухавікі для падлодак і плённа супрацоўнічае з Беларускай чыгункай, і сярод кіраўнікоў падраздзяленняў найбуйнейшага навукова-вытворчага аб’яднання Расіі ААТ “Авангард”, і сярод супрацоўнікаў адміністрацыі Ленінградскай вобласці. Нават яе губернатар — Валерый Сердзюкоў — родам з Гомельшчыны. І, што асабліва прыемна, усе піцёрскія беларусы з вялікай любоўю адгукаліся аб нашай агульнай, цяпер далёкай ім Радзіме.

“У гэтым няма нічога дзіўнага, — пракаментываў сітуацыю член Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Санкт-Пецярбургу, доктар філалагічных навук, прафесар, загадчык аддзела рэдкіх кніг Расійскай нацыянальнай бібліятэкі Мікалай Нікалаеў. — У 5,5 мільённым горадзе сёння жыве 100 тысяч беларусаў”.

Паводле слоў Нікалаева, літаральна ў кожнай галіне навукі, культуры, мастацтва ёсць вядомыя на ўвесь свет пецярбуржцы, непасрэдна звязаныя з Беларуссю. У музыцы — гэта Глінка, смаленскі беларус, у медыцыне — прафесар Прусак, віцябчанін (многія чулі пра “кішэню Прусака” ў вушах). Нават сумна вядомы тэарыст Грынявіцкі, які здзейсніў удалы замах на жыццё расійскага цара Аляксандра II, быў беларусам па паходжанні. Цікава, што ў гэтай гісторыі з’яўляецца яшчэ адзін беларус. Пасля смяротнага ранення імператар жывіў недзе каля чатырох гадзін. Каб яго выратаваць, выклікаюць найлепшага траўматолага таго часу — генерал-маёра Багданоўскага, ураджэнца Магілёўскай губерні, хірурга, які толькі што вярнуўся з руска-турэцкай вайны. З ім не магло канкураваць нават царскія лекар-немцы.

Калі працягнуць гутарку пра ваенную галіну, нельга не ўзгадаць, што адзін з міністраў абароны Расійскай імперыі быў беларусам. Сярод 320 партрэтаў знакамітай галерэі герояў вайны 1812 года 8 належаць беларусам у чынах ад генерал-лейтэнанта да генерал-

палкоўніка. Першы начальнік акадэміі генеральнага штаба Расійскай імперыі — беларус са Слуцкага павета. Увогуле, у любым ваенным вучылішчы ў той перыяд прысутнічаюць як курсанты-беларусы, так і выкладчыкі. Асабліва беларусы “акупавалі” ваенна-медыцынскую акадэмію. Першым начальнікам яе стаў прафесар з Вільні, і потым адна з кафедраў — фармакалогіі — аж у трох пакаленнях перадавалася ўраджэнцам Беларусі.

Далей — мастацтва, Марыінскі тэатр. Славуты выканаўца Фёдар Стравінскі, бас, дарэчы, бацька знакамітага кампазітара Стравінскага. Ды і кампазітар Дзмітрый Шастаковіч — беларус, пецярбуржац у другім пакаленні. Тры сённяшнія прымы Марыінкі, сярод якіх знакамітая Ірына Гардзея, — таксама беларускі.

У галіне інжынерыі таксама многа выхадцаў з Беларусі. Так, усе добра ведаюць, што самы велічны храм Санкт-Пецярбурга — Ісакіеўскі сабор — пабудаваў Агюст Манферан. Але і тут ёсць чым ганарыцца беларусам: сістэму ацяплення і вентыляцыі храма зрабіў інжынер Лукашэвіч, віцябчанін, а мазаікі сабора — Сцепановіч з Маладзечна, за што атрымаў званне акадэміка архітэктуры.

Шмат знакамітых, уплывовых святароў у Пецярбургу як сярод праваслаўных, так і сярод каталікоў, былі выхадцамі з Беларусі. Так, перад адным з іх, Іванам Грыгаровічам, святаром Анічкавага палаца — сямейнага палаца царскай сям’і, на каленях стаяў сам імператар. Вядома, падчас царкоўнай службы. Таксама Грыгаровіч вядомы як гісторык, археограф, які склаў “Беларускі архіў старажытных грамад”, стварыў чатыры тамы “Актаў гісторыі заходняй Русі” на беларускай мове, тым самым заклаўшы слоўнік беларускай мовы. І такіх прыкладаў можна прыводзіць вельмі шмат.

А ўзяць піцёрскае вымаўленне, якое істотна адрозніваецца ад рускага “говорка”: усё гэта аканне, цеканне, дзеканне — вядома ж, ад беларусаў!..

...Увогуле, калі ў розныя часы культурнымі сталіцамі Беларусі былі Полацк, Навагрудак, Вільня, Варшава, Гародня, то пасля распаду Рэчы Паспалітай такім цэнтрам становіцца Санкт-Пецярбург. У

сталіцу імперыі з беларускіх земляў выязджаюць самыя здольныя людзі, а потым беларуская інтэлігенцыя тут стварае ўсялякія свае “інтэлігенцкія штучкі” нахшталт першага беларускага выдавецтва “Загляне сонца і ў наша аконца”.

Дарэчы, да 300-гадовага юбілею паўночнай сталіцы нацыянальныя дыяспары выдалі шэраг кніг: “Французы ў Пецярбургу”, “Татары ў Пецярбургу”, “Немцы ў Пецярбургу” і г.д. М. Нікалаеў таксама падрыхтаваў выданне, натуральна, аб беларусах. Кніга складаецца з дзвюх частак, першая з якіх распавядае аб гістарычных фігурах, а другая прысвечана нашым сучаснікам (усяго — больш за 700 асобаў).

Сярод тых беларусаў, што сёння жывуць у Санкт-Пецярбургу, многа людзей высокаадукаваных, паспяхоўных. [...] Сярод нашых сучаснікаў — піцёрскіх беларусаў — можна адзначыць першага віцэ-губернатара Санкт-Пецярбурга Віктара Лабко (са Снова), губернатара вобласці Валерыя Сердзюкова, вельмі шмат чыноўнікаў муніцыпальнага ўзроўню...

Сёння ў Санкт-Пецярбургу зарэгістравана пяць розных беларускіх арганізацый. Беларускае грамадска-культурнае таварыства ў Санкт-Пецярбургу з’явілася першым у постсавецкі час беларускім культурным згуртаваннем — яно існуе ўжо 19 гадоў. Узначальвае яго выдатны вучоны-энцыклапедыст, гісторык, музейзнаўца, культуролаг, урач, доктар культуралогіі, кандыдат медыцынскіх навук, прафесар Валянцін Грыцкевіч. На пасяджэннях суполкі рэгулярна адбываюцца лекцыі і дыскусіі на тэмы гісторыі, культуры, літаратуры і мастацтва, вечары беларускай паэзіі і кіно, канцэрты беларускай музыкі, сустрэчы з выдатнымі дзеячамі беларускай культуры як з Беларусі, так і з Польшчы, Украіны, Чэхіі, ЗША, Швецыі і г.д.

“У Санкт-Пецярбургу вельмі шмат беларускіх матэрыялаў: пачынаючы ад бібліятэк Радзівілаў і Сапегаў, твораў мастацтва, і заканчваючы нейкімі канкрэтнымі гістарычнымі рэчамі, як дзве гарматы “Вінаград” і “Цэрбер”, вывезеныя з палацу ў Нясвіжы, — адзначае М. Нікалаеў. — Гэта, а таксама наяўнасць вялікай колькасці беларусаў, якія займаюць актыўную пазіцыю, стараюцца аднавіць свае сувязі з Радзімай, вывучаюць сваю гісторыю і развіваюць нацыянальную культуру, і дазваляе мне называць Пецярбург беларускім. Увогуле,

беларусы, ні тут, ні на Віцебшчыне ці Міншчыне ніколі не стануць рускімі, а вось забыўшыся на сваю культуру, нацыянальную прыналежнасць, перастаюць цікавіць як Расію, так і ўсё астатні свет. Мы тут свае высновы зрабілі”.

“САНКТ-ПЕЦЯРБУРГ І БЕЛАРУСКАЯ КУЛЬТУРА”

9 чэрвеня ў Санкт-Пецярбургу прайшла міжнародная канферэнцыя “Санкт-Пецярбург і беларуская культура”. Падобная навукова-грамадская канферэнцыя праводзіцца ў Расійскай навуковай бібліятэцы ў 16 раз, падтрымлівае яе пецярбургская асацыяцыя беларусістаў.

Напачатку канферэнцыі выступіў доктар філалагічных навук, загадчык аддзела рэдкай кнігі РНБ, спецыяліст па кніжнай культуры Вялікага княства Літоўскага Мікалай Нікалаеў, якому належыць заслуга ў станаўленні і папулярызаванні падобных навуковых канферэнцыяў: “Гэтая канферэнцыя аб’яднала розных людзей і з часам стала не толькі расійска-беларускай, але і міжнароднай”, – зазначыў ён у інтэрв’ю тэлеканалу “МИР”.

У канферэнцыі брала ўдзел намеснік старшыні “ЗБС “Бацькаўшчына” Ніна Шыдлоўская, якая выступіла з дакладам пра супрацоўніцтва “Бацькаўшчыны” з расійскімі арганізацыямі, а таксама пра кніжныя выданні арганізацыі.

Н. Шыдлоўская распавядае пра канферэнцыю: “Беларусы Расіі маюць вялікі патэнцыял, ці не найбольш адносна іншых краін. Многія беларусы займаюць вядучыя пазіцыі ў бізнесе, навуцы, культуры, дзяржаўных структурах. І толькі некаторыя з іх не забываюць, што яны беларусы, прыкладаюць шмат сіл і намаганняў як дзеля сваёй Радзімы, так і дзеля захавання беларускай прысутнасці ў Расіі. Шаснаццаць гадоў таму спадару Нікалаеву неверагоднымі высілкамі ўдалося арганізаваць і правесці першую падобную сённяшняй канферэнцыю. Было шмат складанасцяў і перашкод, было і скептычнае стаўленне да неабходнасці такіх мерапрыемстваў у Пецярбургу. Але Міколу Нікалаеву з аднадумцамі ўдалося не проста захаванне фармату штогадовых сустрэч беларусістаў, а і падняць іх на высокі міжнародны навуковы ўзровень. Дарэчы, “Бацькаўшчына”

ўзяла на сябе выдаткі па падрыхтоўцы арыгінал-макета кнігі Міколы Нікалаева “Беларускі Пецярбург”. Мець такое выданне ў нашай серыі мы лічым за вялікі гонар. Праца спадара Нікалаева над кнігай – узор, што беларусы могуць аб’ядноўвацца дзеля рэалізацыі супольных праектаў культурніцкага характару, яна фактычна актывізавала беларускі асяродак Санкт-Пецярбурга. Відавочна, бракуе падобных выданняў пра беларусаў іншых рэгіёнаў Расіі”.

Беларусісты заслухалі разнастайныя даклады на гістарычныя, этнаграфічныя тэмы: “Абрадавыя хросныя напевы (Беларусі, Літвы, Польшчы)” (канд. мастацтвазнаўства Г. Таўлай), “Інструментальная музыка і этнічная ідэнтыфікацыя” (докт. мастацтвазнаўства І. Маціеўскі), “Унёсак Сімеона Полацкага ў рускую культуру XVII ст.” (докт. гістарычных навук Б. Сапуноў), “Шляхціч Завальня” Яна Баршчэўскага. Назіранні перакладчыка” (докт. біялагічных навук Дз. Вінаходаў) і інш.

*Інфармацыйны цэнтр “ЗБС
“Бацькаўшчына”*

“ЗМЕНА ПАКАЛЕННЯЎ”

3-5 чэрвеня старшыня “Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына” Алена Макоўская брала ўдзел у канферэнцыі “Змена пакаленняў? або Беларускія адрознасці ў мэтах, каштоўнасцях і стратэгіі”. Цягам трох дзён у польскай сталіцы абмяркоўвалася праблема канфлікту пакаленняў у беларускай апазіцыі, перспектывы і прагнозы для Беларусі, матывацыі супраціву ды шмат іншых беларускіх тэмаў. Сустрэчу ладзіў Інстытут грамадзянскай прасторы і публічнай палітыкі Вышэйшай школы гандлю і права імя Лазарскага (Варшава, Польшча), Беларускі інстытут стратэгічных даследаванняў ды часопіс “ARCHE”.

У межах канферэнцыі адбылося чатыры тэматычныя дыскусіі: 1) “Змена пакаленняў: рухавік ці тормаз?”; 2) “Канфлікт уяўленняў пра змены ў Беларусі і вакол Беларусі пасля 2006 году”; 3) “Млявая нацыя? Грамадская актыўнасць і пасіўнасць: узроставы фактар”; 4) “Голас маладых: матывацыі супраціву”. Канферэнцыя сабрала экспертаў і вядомых грамадскіх актывістаў з Беларусі, а таксама выступоўцаў з Польшчы, Украіны, Славацыі, Нямеччыны,

Канады і ЗША.

А. Макоўская выступіла з прэзентацыяй кніжных праектаў, падрабязнейшым чынам распавяла пра друкаваныя выданні “Бацькаўшчыны”: “Згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына” працуе з 1990 г., па беларускіх мерках, гэта ўжо дастаткова старая грамадская арганізацыя, але друкарскімі праектамі сур’ёзна мы пачалі займацца толькі з 2000 г. Наша выдавецкая дзейнасць адпавядае асноўным мэтам Згуртавання, якімі з’яўляюцца спрыянне нацыянальнай ідэнтыфікацыі беларусаў, супрацоўніцтва з беларускай дыяспарай у свеце. Адпаведна ёй мы працуем у культурна-асветным, адукацыйным і навуковым накірунках. Натуральна, што нашы кніжныя выданні адлюстроўваюць накірункі нашай дзейнасці”. За 4 гады “ЗБС “Бацькаўшчына” выдала 15 серыйных кніг, сярод якіх ёсць і навукова-папулярныя выданні пра дзейнасць беларусаў у Аўстраліі, удзел беларусаў у бітве пад Монтэ-Касіна, гісторыя газетаў і часопісаў, што выдаваліся ў Францыі і ЗША, ёсць мемуары і, натуральна, мастацкія творы як і сучасных аўтараў з эміграцыі, так і тых, хто пакінуў гэты свет.

*Інфармацыйны цэнтр “ЗБС
“Бацькаўшчына”*

БЕЛАРУСКІ КАЛЯНДАР ПАМЯТНЫХ ДАТ НА ЛІПЕНЬ 2008

1 ліпеня – 105 год таму, у 1913 г. у Вільні закладзена Беларускае выдавецкае таварыства.

1 ліпеня – 180 гадоў таму, у 1828 г. нарадзіўся Іпаліт Гараўскі, беларускі мастак-пейзажыст.

8-10 ліпеня – 15 год таму, у 1993 г. адбыўся I з’езд беларусаў свету.

13 ліпеня – 140 гадоў таму, у 1868 г. памёр Канстанцін Тышкевіч, беларускі археолаг.

17 ліпеня – 70 гадоў таму, у 1938 г. быў адкрыты Дзяржаўны тэатр лялек Беларусі (першапачаткова дзейнічаў у Гомелі; з 1950 г. у Мінску).

24 ліпеня – 110 гадоў таму, у 1898 г. нарадзіўся Рыгор Кобец (сапр. Міхаіл Сандыга), пісьменнік, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі.

25 ліпеня – 105 гадоў таму, у 1903 г. нарадзіўся Мікалай Несцяровіч, вучоны ў галіне дэндралогіі, акадэмік Акадэміі навук Беларусі.

27 ліпеня – **Дзень Незалежнасці**.

ВІЛЬНЯ (ЛІТВА)

Дзень беларускай салідарнасці ў Вільні адзначаны паказам новага дакументальнага фільма Алега Дашкевіча “Журналісты”; паказ адбыўся ў Доме правоў чалавека. Фільм распавядае пра дзейнасць незалежных журналістаў у сённяшняй Беларусі. Пасля прагляду фільма адбылася сустрэча з яго аўтарам і героямі. Завяршылася праграма канцэртаў Зміцера Бартосіка, які спяваў свае песні з новага альбома пра Вільню.

У ЕГУ 20 і 21 чэрвеня прайшлі кінапаказы фільмаў “Беларускі пасляваенны антысавецкі супраціў 1944-1957 гг.” (Беларусь) і “Між Гітлером і Сталінам” (Украіна), прысвечаных гадавіне пачатку Другой сусветнай вайны.

БЕЛАСТОК (ПОЛЬШЧА)

Прайшла прэзентацыя кнігі “Не хіліў галаву перад сілай”. Гэта польскае выданне анталогіі беларускай паэзіі XV-XX стагоддзяў. У рамках прамацыйнага туру сталіцу Падляшша наведалі беларускія літаратары Лявон Баршчэўскі, Уладзімір Някляеў і Уладзімір Арлоў. Прэзентацыя анталогіі, якая прайшла ў чытальнай залі ваяводскай бібліятэкі і была арганізаваная “Радые Рацыя” і тыднёвікам беларусаў у Польшчы “Ніва”, сабрала некалькі дзесяткаў чалавек, пераважна навукоўцаў і чальцоў арганізацыяў беларускай нацыянальнай меншасці на Падляшшы.

Паводле “Радые Рацыя”

Свята беларускай культуры прайшло 22 чэрвеня ў цэнтральным парку Беластока. Выступілі 32 творчыя калектывы з усёй Беластоцкай вобласці. Прысутнічала больш за 2000 гледачоў. Была арганізавана выстава-продаж беларускіх кніг, твораў беларускіх мастакоў і ўмельцаў. Арганізатарамі свята з’яўляюцца Беларускае грамадска-культурнае таварыства (БГКТ) і Таварыства беларускай культуры (ТБК) у Польшчы пры актыўным садзейнічанні Міністэрства замежных спраў, Пасольства і Генконсульства Беларусі ў Беластоку, фінансавай і творчай падтрымцы Міністэрства культуры Беларусі. З польскага боку фінансавую падтрымку аказалі Міністэрства ўнутраных спраў

і адміністрацыі, маршалкоўская ўправа і прэзідэнт Беластока.

Паводле *Амбасады Беларусі ў Польшчы*

ВАРШАВА (ПОЛЬШЧА)

7 чэрвеня ў Варшаве завяршылася канферэнцыя “Дэмакратызацыя СМІ ў Беларусі”, праведзеная Саветам Еўропы. На канферэнцыі была прынятая рэзалюцыя, якая заклікае беларускія ўлады да шэрагу дэмакратычных рэформаў у сферы свабоды слова.

Паводле *“Еўрапейскага радые для Беларусі”*

Акцыя салідарнасці прайшла ў Варшаве 16 чэрвеня каля амбасады Беларусі. Гэта быў традыцыйны пікет салідарнасці з сем’ямі зніклых беларускіх палітыкаў і палітвязняў. Беларусы, якія жывуць у польскай сталіцы, прынеслі да амбасады транспарант з надпісам “Свабоду Казуліну”, партрэты Юрыя Захаранкі, Зміцера Завадскага, Віктара Ганчара, Анатоля Красоўскага, Генадзя Карпенкі і Ірыны Казулінай.

Паводле сайта *“Мы памятаем”*

ЗЯЛЁНАЯ ГУРА (ПОЛЬШЧА)

На міжнародным конкурсе рускай песні ў Зялёнай Гурэ праславіліся спевакі з Беларусі. Ірына Дарафеева заваявала Гран-пры ў конкурсе “Хіт фестывалю”. Маладая артыстка атрымала 5 тыс. еўра ўзнагароды за выкананне песні “Я мала ведаю пра любоў”. Другое месца заняў гомельскі спявак Сяргей Якуш, трэцяе – расійская вакалістка Верона. Фестываль у Зялёнай Гурэ нагадвае былы “Фестываль савецкай песні”, аднак арганізатары зазначаюць, што гэтае мерапрыемства ўжо не мае палітычнага кантэксту. “Залаты Самавар” і 15 тыс. злотых заваяваў студэнт Варшаўскага ўніверсітэту Себасціян Плявінскі за ўласную інтэрпрэтацыю песні “Да здравствуе эстрада”.

Паводле сайта *“Беларуская Масква”*

ЛЮБЛІН (ПОЛЬШЧА)

III Тэатральны фестываль Цэнтральнай Еўропы “Суседзі” адбыўся ў Любліне. У ім прымаюць удзел тэатры з Беларусі, Украіны, Чэхіі, Славакіі, Славеніі, Ізраіля і Польшчы. Як кажа

дырэктар фестывалю Віталь Мазуркевіч: “Галоўная наша мэта – ахапіць як мага больш людзей, гледачоў з Любліна. Зранку заўсёды можна паглядзець дзіцячыя спектаклі, пазней – тэатры для дарослых у пленеры і, вядома, цэлы шэраг спектакляў для дарослых у люблінскіх залах”. Беларускаю культуру прыехалі прадстаўляць тэатры Modern Art Theatre, Брэсцкі тэатр драмы і музыкі ды “Свабодны тэатр”.

Паводле *“Польскага радые для замежжа”*

СТУДЗІВОДЫ (ПОЛЬШЧА)

V Міжнародны фестываль веснавага фальклору “Там по маёвуй росі” прайшоў з 5 па 8 чэрвеня ў музеі малой Бацькаўшчыны ў Студзівдах, што ў прыгарадзе Бельска Падляскага. Удзел у мерапрыемстве ўзялі выканаўцы традыцыйнага фальклору з Падляшша і памежных раёнаў Беларусі і Літвы. На сёлетні фестываль прыехалі калектывы з беларускага Палесся і найлепшыя калектывы традыцыйнага фальклору з Літвы “Saucejas” (Акадэмія культуры Літвы). У межах фестывалю прайшоў таксама семінар, прысвечаны веснавому фальклору, і адкрытыя заняткі, якія правядуць народныя музыкі і інструменталісты.

Паводле *“Радые Рацыя”*

МАСКВА (РАСІЯ)

Свята Купалля адбылося ў парку “Кузьмінкі” ў ноч з 21 на 22 чэрвеня. Мерапрыемства складалася з дзвюх частак: “Купальская Мара” і “Купальская ноч”. “Купальская Мара”, арганізаваная Прэфектурай Паўднёва-Усходняй адміністрацыйнай акругі Масквы, была прадстаўлена беларускімі нацыянальнымі традыцыямі: з купальскай варажбой, народнымі гульнямі, абрадам выгнання нячысцікаў, народнымі рамёсламі, нацыянальнай беларускай кухняй і маляўнічымі піратэхнічнымі эфектамі. У прадстаўленні былі заняты: народны фальклорны ансамбль танца “Карагод” Мінскага раённага цэнтра культуры; народны фальклорны ансамбль “Гасцінец” Валожынскага раёна; ансамбль народнай музыкі і песні “Зараніца” Нясвіжскага раёна; тэатр гульні Капыльскага раёна. “Купальская ноч” была арганізаваная Беларускай зямляцтвам Масквы; пачалася а 23

гадзіне і была працягам першай часткі свята. Аднак са старажытнымі беларускімі традыцыямі маладыя людзі скакалі праз вогнішча, вадзілі карагоды, спявалі купальскія песні. А гурт “Testamentum Terrae”, які прыехаў на Купалле з Мінска, усю ноч зачароўвала спевамі XVI ст. і ігрой на дудзе.

Паводле “Беларускай Масквы”

АДЭСА (УКРАЇНА)

У Адэсе прэзентавалі “Беларуска-ўкраінскі слоўнік”. Прэзентацыя адбылася 31 траўня ў рамках “круглага стала” на тэму “Беларуская мова як складовая частка славянскага пісьменства і культуры”. Ініцыятарам яго правядзення стала беларускае таварыства “Нацыянальна-культурнае аб’яднанне грамадзян “Беларусь”. Мэта мерапрыемства — распавесці грамадскасці Адэсы пра агульныя вытокі зараджэння славянскага пісьменства і культуры, яднанне двух — украінскага і беларускага народаў, іх агульную культурную і моўную спадчыну. Таксама імпрэза мела на мэце дапамагчы беларускай грамадзе фармаваць матэрыяльную базу нядзельнай беларускамоўнай школы.

Паводле “Еўрапейскага радыё для Беларусі”

ПРАГА (ЧЭХІЯ)

4 траўня адбылася вечарына памяці беларускага паэта Анатоля Сыса (1959–2005). Яе ініцыятарам ды арганізатарам стаў грамадзянін Беларусі і жыхар чэшскай сталіцы Аўген Сідорык. Сваімі ўспамінамі пра паэта дзяліліся журналісты “Радыё Свабода” Сяргей Шупа і Сяргей Абламейка, бард Андрэй Мельнікаў, а таксама людзі, якім даводзілася бачыць выступы Анатоля Сыса, назіраць яго ў публічным жыцці. Гучалі вершы і песні, голас паэта, захаваны гуказапісам. Лепшым чытальнікам вершаў Анатоля Сыса быў прызнаны Віталь Цімошчанка, за што атрымаў у якасці прыза “Лён” — зборнік выбраных твораў паэта, выдадзены “Кнігазборам” у 2006 г.

Паводле газеты “Беларус” (чэрвень, 2008)

ГЁТЭБОРГ (ШВЕЦЫЯ)

Аляксей Кароль стаў пераможцам Міжнароднага конкурсу журна-

лістаў імя Найта за 2008 год. Галоўны рэдактар беларускай незаржаўнай газеты “Новы час” не адзіны, хто атрымаў прэмію Міжнароднага цэнтра журналістаў (ICFJ): у гэтым годзе таксама яе атрымаў журналіст з Уганды Фрэнк Ньякаіру. Імёны пераможцаў былі абвешчаныя падчас 61-га Сусветнага газетнага кангрэсу 3 чэрвеня ў Гётэборгу. Уручэнне ўзнагарод адбудзецца 12 лістапада ў Вашынгтоне (ЗША) у прысутнасці 500 прадстаўнікоў СМІ. Сёлета Міжнародны конкурс журналістаў імя Найта ладзіўся ў дзесяты раз. Яго пераможцамі становяцца журналісты, “якія выказалі выключную вернасць прафесіі і нягледзячы на вялікія выпрабаванні захавалі высокія стандарты журналістыкі”. Прыз складае 1 тыс. долараў ЗША.

Паводле БелаПАН

ТАЛІНН (ЭСТОНІЯ)

Выстава “Мастацтва супраць дыктатуры” адкрылася 11 чэрвеня ў эстонскім парламенце. На выставе прадстаўленыя працы беларускіх мастакоў Алеся Шатэрніка, Алеся Марачкіна, Юрыя Платонава, Янкі Рамановіча і Юліі Шатэрнік. Усе яны з’яўляюцца ўдзельнікамі творчай суполкі “Пагоня”, вядомай сваёй прыхільнасцю ідэям дэмакратыі і нацыянальнага адраджэння Беларусі, за што яе вельмі не любяць беларускія ўлады. Выстава задуманая дзеля прадстаўлення альтэрнатывы Беларусі — краіны з глыбокімі гістарычнымі традыцыямі і еўрапейскай культурай, з творчай элітай, якая не гатовая пагаджацца з існуючым у краіне парадкам рэчаў. Той Беларусі, якая заўсёды была часткай еўрапейскай культурнай прасторы. Выставу адкрыла віцэ-спікер эстонскага парламента спадарыня Крысціна Оюланд, якая выказала ўдзячнасць і падтрымку беларускім дзеячам мастацтва за тое, што яны робяць для захавання нацыянальнай культуры Беларусі. У адкрыцці прынялі ўдзел мастак Алесь Шатэрнік і палітык Зянон Пазняк. На адкрыццё прыйшлі эстонскія парламентарыі, грамадскія дзеячы і журналісты. Выстава арганізаваная эстонскай грамадскай арганізацыяй “Valgevene uus tee” ў партнёрстве з супольнасцю “Трэці Шлях” і Беларускаму Музею у Нью-Ёрку пры падтрымцы эстонскага парламента і фонду “Адкрытая Эстонія”.

Паводле сайта “Трэці шлях”

АГУЛЬНАНАЦЫЯНАЛЬНАЯ ДЫКТОўКА, ПРЫСВЕЧАНАЯ БНР

Вынікі агульнанацыянальнай дыктоўкі па беларускай мове, прысвечанай 90-му ўгодкам Беларускай Народнай Рэспублікі, падведзеныя 26 чэрвеня ў Мінску ў літоўскай амбасадзе.

Як адзначыў ініцыятар правядзення акцыі, палітолаг Уладзімір Падгол, 23 сакавіка беларусам давялося пісаць дыктоўку ў офісах, на вуліцы, у храмах, паколькі ўсе бібліятэкі краіны, у тым ліку і нацыянальная, адмовілі ў яго правядзенні.

У. Падгол мяркуе, што акцыя стане традыцыйнай і да яе далучацца літоўцы, палякі і ўкраінцы. “Такая дыктоўка стане рэальным крокам на шляху Беларусі ў Еўрасаюз”, — адзначыў палітолаг.

Амбасадары Балгарыі, Ізраіля, Літвы, Польшчы, Славакіі, ЗША, Украіны і Чэхіі, якія ў сакавіку прымалі актыўны ўдзел у напісанні дыктоўкі, атрымалі ганаровыя прызы — копіі Звону Свабоды.

Прызамі за мужнасць былі адзначаныя вядомы дзеяч беларускага нацыянальнага руху 1980-х Сяжук Вітушка, актывіст КХП-БНФ Барыс Хамайда, а таксама легендарны Мірон, які пісаў дыктоўку на даху жылога дома ў Віцебску пад бел-чырвона-белым сцягам.

Выдавец Уладзімір Сіўчыкаў у якасці прыза ўручыў бібліятэчку беларускіх кніг адной з удзельніц дыктоўкі Яўгеніі Дудко, маці палітвязня Аляксандра Казуліна.

БелаПАН

“КРУГЛЫ СТОЛ” ДА 90-ГОДДЗЯ БНР У БРЭСЦЕ

У рэдакцыі газеты “Брэсцкі кур’ер” адбыўся “круглы стол”, прысвечаны памяці навукоўца і грамадскага дзеяча, аднаго з прэм’ер-міністраў і міністра замежных спраў ва Урадзе БНР Аляксандра Цвікевіча і 90-годдзю Беларускай Народнай Рэспублікі. А. Цвікевіч нарадзіўся ў Брэсце 22 чэрвеня 1883 г. Ён з’яўляўся адным з заснавальнікаў Беларускай народнай грамады. На пасяджэнне “круглага стала” былі запрошаныя такія вядомыя асобы, як мінскі гісторык Анатоль Сідарэвіч і брэсцкі гісторык, прафесар Міхаіл Стралец.

Паводле “Польскага радыё для замежжа”

СПОЎНІЛАСЯ 90 ГАДОЎ НАЙСТАРЭЙШАМУ БЕЛАРУСКАМУ СВАТАРУ Ў ЗАМЕЖЖЫ

28 траўня споўнілася 90 гадоў найстарэйшаму беларускаму святару ў замежжы айцу Кастусю Маскаліку. Пакручастыя лёсы ваеннага пакалення кідалі айца Кастуся па шырокім свеце, але не здолелі пахіснуць ягонай глыбіннай беларускасці.

Дзяцінства і юнацтва было закалыханае ў няспешным заходне-беларускім мястэчку Гародзей (сёння Нясвіжскі раён), так няўдала пераназваным Саветамі на Гарадзею, і гэтая тутэйшая няспешнасць стала адной з самых пазнавальных рысаў айца Кастуся. Ён так і не навучыўся адпавядаць шалёным вібрацыям сучаснага свету, назаўсёды застаўшыся там, у сваім усё больш і больш далёкім дзяцінстве.

Калі вайна захлынула Гародзей, Кастусь быў прызваны ў Чырвоную Армію, з якой апынуўся на ўходзе СССР, а потым заісаўся ў войска генерала Андэрсана, бо Чырвоная армія не адпавядала ягоным уяўленням пра свой зямны шлях.

Прайшоў з войскам увесь Блізкі Усход, на ўсё жыццё запамніўшы даты і дэталі таго падарожжа, якое ён, пабожны хлопец, патрапіў ператварыць у пілігрымку на Святую Зямлю.

Потым, ужо старым і нямоглым святаром Беларускай каталіцкай місіі ў Лондане, айцец Кастусь за якім-небудзь сьняданкам мог раптам сказаць: “Сёння 50 гадоў, як я перайшоў Гардан” (або як ён увайшоў у Ерусалім). І ганарыўся, што за ўсю вайну не зрабіў аніводнага стрэлу (ён, здаецца, служыў пры кухні, і таму яму гэта ўдалося)! А таксама захаваў адзін новенькі камплект вайскавай бялізны.

Па вайне ў рымскім езуіцкім калегіюме Rusicum атрымаў адукацыю ды быў высвечаны на святара. Працаваў у розных гады ў розных краінах — то чытаў па-беларуску навіны на ватыканскім радыё, то ўзначальваў беларускую каталіцкую місію ў Парыжы (пакуль беларускі святар-падзвіжнік Леў Гарошка праходзіў марыянскі навіцьят у Лондане).

Але найбольш часу, бадай, пражыў у Лондане. І заўсёды-заўсёды ў думках жыў дома, у ідэальным Гародзее свайго жыцця, сталіцы свае душы. У любы момант ён мог пачаць аповед пра тамтэйшых людзей, часам згадваючы, хто ў што быў апрануты пры нейкай нагодзе. Да драбніцаў апісваў, як на якое свята ўпрыгожвалі царкву, што рабілі, што гатавалі ды спявалі на свята ў хаце, як хавалі старых, а як маладых, а як тапельцаў — і гэтым расповедам не было канца.

І ўсё гэта — на пекнай, цёплай і жывой беларускай мове, на якую анік не наклаліся іншыя жыццёвыя лінгвістычныя досведы. І бульба нязменна звалася “картопляй”, і прозвішчы былі “прозвіскамі”, і сакавітыя выразы не трацілі свайго водару.

Вось ужо колькі год айцец Кастусь жыве ў доме для старых і так глыбока пагрузіўся ў свае ўспаміны, што ўсё цяжэй пазнае твары ды імёны тых, каго ўведаў у апошнія пару дзесяцігоддзяў. Але спытайцеся пра даваенную Беларусь — і жывая рака ўспамінаў закрывічыць ізноў. Ён навечна застаўся часцінкаю Беларусі, беларускай памяці, якой так бракуе нам цяпер.

Барані цябе Бог, айцец Кастусь.
Паводле “Нашай Нівы”

АДКРЫТЫ МУЗЕЙ БАРЫСА КІТА

Працяг. Пачатак на стар. 1

краязнаўчага музея, а ў далейшым плануецца пашырыць яго памяшканне.

На жаль, спонсарамі стварэння экспазіцыі пра Б. Кіта ў Навагрудку выступілі не мясцовыя ўлады ці бізнесоўцы, а прадстаўнік беларускай дыяспары ў Расіі Валеры Казакоў з Кемерава.

З артыкулам пра асобу Б. Кіта можна азнаёміцца ў красавіцкім нумары бюлетэня “Беларусы ў свеце”.

*Інфармацыйны цэнтр МГА
“ЗБС “Бацькаўшчына”*

ВІНШАВАННІ СЯБРАМ ВЯЛІКАЙ РАДЫ

Маем гонар павіншаваць з Днём нараджэння сябраў Вялікай Рады “Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына”, якія нарадзіліся ў ліпені: Алега Гардзіенку, Наталлю Гардзіенку, Алеся Станкевіча, Ігара Цішкевіча (Беларусь), Яўгена Грушу (Аўстралія), Галіну Мацюшыну (Бельгія), Алега Давідзюка (Літва). Аляксандр Царыкаў (Беларусь) святкуе 55-годдзе.

Прыміце ад нас шчырыя пажаданні доўгага жыцця, выдатнага здароўя, натхнёнай працы, духоўнай і творчай самарэалізацыі на карысць беларускай нацыі!

*Управа МГА “ЗБС
“Бацькаўшчына”*

1 ліпеня святкуе народзіны старшыня “Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына” Алена Макоўская. З яе абраннем на пасаду старшыні Рады аб’яднанне выйшла на вышэйшы ўзровень дзейнасці, атрымала “другое дыханне”, не гледзячы на ўскладненне агульнай сітуацыі ў краіне.

Управа “ЗБС “Бацькаўшчына”, рэдакцыя бюлетэня “Беларусы ў свеце”, супрацоўнікі сядзібы віншуюць спадарыню Алену і жадаюць ёй нязгаснага аптымізму, падтрымкі аднадумцаў, новых ідэяў, якія паслужаць на карысць усёй Бацькаўшчыны!

Беларусы ў свеце

№6 (77), чэрвень 2008

Інфармацыйны бюлетэнь
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”.
Распаўсюджваецца на правах
унутранай дакументацыі.

Меркаванні аўтараў могуць не супадаць з думкай рэдакцыі.
Апрацоўка і вёрстка – М. Азаронак
Адказная за нумар –
Н. Шыдлоўская

Наклад 250 асобнікаў

Адрас рэдакцыі:
вул. Рэвалюцыйная, 15, г. Мінск
220030, Рэспубліка Беларусь
www.zbsb.org
zbsb@lingvo.minsk.by; zbsb@tut.by

тэл./факс (+375 17) 224-79-35